

PRAKSISOVERSIGT · STRAFFERET

Praksisoversigt over hærværk (straffeloven § 291)

Fra bødetakster til uerstattelig kulturarv – skadestærskler, kvalifikation og skærpelsesregler efter straffeloven § 291

Version 2 · Opdateret 7. sep. 2026 · 36 afgørelser · 2000-2026

[Læs online](#)

INTRODUKTION

Hærværk efter [straffeloven § 291](#) rammer den, der ødelægger, beskadiger eller bortskaffer ting, der tilhører en anden, og bestemmelsen udgør formuestrafferettens centrale værn om tings fysiske substans og funktion. Praksis er i vidt omfang styret af en administrativ værdigrænse på 15.000 kr., som Rigsadvokatmeddelelsen fastsætter som skillelinje mellem bødesager efter stk. 1 og fængselsager efter stk. 2, men Højesteret har i Asger Jorn-sagen fastslået, at hærværk mod uerstattelig kulturarv sprænger de rent økonomiske kriterier. Oversigten gennemgår gerningsindholdet, kvalifikationen efter stk. 2, de tre skærpelsesregler i stk. 4, samspillet med hadforbrydelses- og stalkingbestemmelserne samt afgrænsningen til datahærværk, brandstiftelse og § 194 – og medtager den skærpelse af hærværk mod offentlige transportmidler, der trådte i kraft 1. juli 2025.

PRINCIPPER UDLEDT AF PRAKSIS

- 01** Hærværk efter § 291, stk. 1 straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder; strafferammen i stk. 2 er fængsel indtil 6 år.
- 02** Rigsadvokatmeddelelsen fastsætter, at hærværk som hovedregel ikke kan afgøres med bøde, hvis skaden overstiger 15.000 kr. – over denne grænse henføres forholdet under § 291, stk. 2, med påstand om fængselsstraf.
- 03** Bødetaksten er 800 kr. ved skader indtil 1.600 kr. og derover halvdelen af skadens størrelse oprundet til nærmeste hundrede; bøden halveres, hvis erstatning er betalt, dog ikke til under 500 kr.
- 04** Hærværk kræver ikke fysisk beskadigelse af den enkelte genstand – det er tilstrækkeligt, at tingens funktion ødelægges, som når et stillads demonteres uden at delene tager skade.
- 05** Højesteret anser det for en væsentligt skærpende omstændighed, at hærværket rettes mod et offentligt udstillet betydningsfuldt kunstværk, der som kunstværk er uerstatteligt.
- 06** Ved hærværk mod uerstattelig kulturarv af meget betydelig værdi er hverken betinget dom eller samfundstjeneste udelukket alene af straffens længde – Højesteret afviste begge dele over for en ustraffet gerningsmand.

- 07** Hærværk mod offentlige transportmidler blev ved lov nr. 734 af 20. juni 2025 med virkning fra 1. juli 2025 indsat direkte i § 291, stk. 2, så strafferammen på 6 år gælder uanset skadens størrelse.
- 08** Forarbejderne til 2025-loven forudsætter, at graffiti og andet hærværk mod offentlige transportmidler i førstegangstilfælde som udgangspunkt udløser en kort betinget fængselsstraf på 7 dage, selv om skaden er 15.000 kr. eller derunder.
- 09** § 291, stk. 4 indeholder tre selvstændige skærpelsesgrunde: hærværk under grov forstyrrelse af den offentlige ro og orden, hærværk mod kriminalitetsforebyggende ting og hærværk mod ting tilhørende personer omfattet af § 119.
- 10** Forarbejderne forudsætter en strafforhøjelse på halvdelen for de to første skærpelsesgrunde og en tredjedel for hærværk mod § 119-personers ting – men ikke dobbeltskærpelse, når flere led er opfyldt samtidig.
- 11** § 291, stk. 3 er ikke en skærpelsesregel, men en uagtsomhedsbestemmelse: grov uagtsom skadeforvoldelse under stk. 2-omstændigheder straffes med bøde eller fængsel indtil 6 måneder.
- 12** Frivillig genopretning eller betaling af erstatning er ikke en formildende regel i § 291 selv, men indgår efter den almindelige regel i § 82, stk. 1, nr. 11 – og slår i bødesager igennem som halvering af taksten.
- 13** § 81 a om bandeskærpelse omfatter ikke § 291; banderelateret eller gruppebåret hærværk skærpes i stedet gennem stk. 2's led om systematisk eller organiseret karakter og § 81, nr. 2 og 3.
- 14** Hærværk mod en bolig, hvor der er ophængt synlige LGBT-flag, kan henføres under § 81, nr. 6, når den konkrete målretning gør et tilfældigt valg af rude usandsynligt.
- 15** Sletning af data og systemer kan samtidig være datahærværk efter § 291, stk. 2 og uberettiget adgang efter § 263 – Højesteret bedømmer flere angreb inden for kort tid samlet.
- 16** § 291, stk. 2 indeholder et gentagelseskatalog, der ud over hærværk selv omfatter tidligere domme efter §§ 180, 181, 183, stk. 1 og 2, 184, stk. 1, 193 og 194.
- 17** Erstatningsansvarslovens § 19, stk. 1 fritager ikke hærværksmanden: forsætlig skadeforvoldelse er udtrykkelig undtaget i stk. 2, nr. 1, så skadevolderen hæfter fuldt ud selv om skaden er forsikringsdækket.
- 18** Erstatningskrav i hærværkssager henvises jævnligt til civilt søgsmål, når kravet alene hviler på et værkstedstilbud eller en intern opgørelse fra den forurettede virksomhed.
- 19** Lang sagsbehandlingstid i ukomplicerede hærværkssager kan efter § 82, stk. 1, nr. 13 og stk. 2 føre til, at en ellers ubetinget straf gøres betinget, og kan udløse erstatning fra anklagemyndigheden.

§ 1 Gerningsindholdet og de fire stykker i § 291

[Straffeloven § 291](#) er systematisk placeret blandt formueforbrydelserne og rammer den, der »ødelægger, beskadiger eller bortskaffer ting, der tilhører en anden«. Bestemmelsen er i sin nuværende affattelse bygget op i fire stykker med hver sin funktion:

Stykke	Indhold	Strafferamme
Stk. 1	Simpel hærværk – ødelæggelse, beskadigelse eller bortskaffelse af fremmed ting	Bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder
Stk. 2	Hærværk af betydeligt omfang, af mere systematisk eller organiseret karakter, mod offentlige transportmidler, eller i gentagelsestilfælde	Fængsel indtil 6 år
Stk. 3	Grov uagtsom skadeforvoldelse under stk. 2-omstændighederne	Bøde eller fængsel indtil 6 måneder
Stk. 4	Tre obligatoriske skærpsesgrunde ved straffastsættelsen efter stk. 1 og 2	–

To forhold fortjener særlig præcisering, fordi de ofte gengives forkert. For det første er **stk. 3 ikke en skærpsesregel**, men tværtimod en uagtsomhedsbestemmelse med en betydeligt lavere strafferamme end stk. 1. For det andet indeholder § 291 **ingen særlig formildelsesregel om genopretning eller erstatning før dom**. Frivillig genopretning behandles efter den almindelige regel i [§ 82, stk. 1, nr. 11](#) om, at gerningsmanden har genoprettet eller søgt at genoprette den forvoldte skade – og slår i bødesager igennem gennem Rigsadvokatmeddelelsens takstregel om halvering af bøden, når erstatning er betalt.

Gentagelsesleddet i stk. 2 er bredere end hærværk alene. Ud over tidligere domme efter § 291 selv udløser tidligere domme efter [§ 180](#), [§ 181](#), [§ 183, stk. 1-2](#), [§ 184, stk. 1](#), [§ 193](#) og [§ 194](#) den skærpede strafferamme. Bestemmelsen knytter dermed hærværket sammen med de almenfarlige forbrydelser i kapitel 20.

De oprindelige forarbejder til straffeloven af 1930 begrundet netop den forholdsvis strenge repression med hærværkets sindelagsmæssige karakter:

Straffen efter § 265 foreslaas saavel i Stk. 1 som Stk. 2 betydeligt skærpet i Forhold til Straffelovens § 296 ud fra den Betragtning, at Ødelæggelse af fremmed Ejendom kan være Udtryk for en saa ondartet Ødelæggelseslyst og et saa samfundsfjendtligt Sindelag, at en kraftig Repression gennem Straf maa anses for paakrævet.

Samme forarbejder fastslår allerede dengang afgrænsningen til brandstiftelse: tilfælde, hvor skaden forvoldes ved ildspåsættelse, sprængning eller oversvømmelse, falder uden for § 291 og behandles efter brandstiftelsesbestemmelserne.

LOV

[Straffeloven § 82, stk. 1](#)
[Straffeloven § 181](#)
[Straffeloven § 193](#)
[Straffeloven § 194](#)
[Straffeloven § 291, stk. 1-4](#)

§ 2 Ødelæggelsesbegrebet: funktionstab uden fysisk beskadigelse

Gerningsindholdets tre alternativer – ødelægge, beskadige, bortskaffe – er i praksis blevet fortolket funktionelt. Det afgørende er ikke, om den enkelte fysiske genstand er tilføjset materiel skade, men om tingens brugsværdi eller funktion sættes ud af kraft.

Det klareste eksempel er Retten i Esbjergs dom af 27. april 2026, [SS-3386/2025-ESB](#), hvor to personer som led i en faglig konflikt demonterede et opstillet stillads hos en stilladsvirksomhed. Det var ubestridt, at de enkelte stilladsdele ikke tog skade ved afmonteringen. Retten fandt alligevel forholdet omfattet af § 291:

Retten finder, at forholdet på trods heraf med rette er henført under straffelovens § 291 om hærværk, da handlingen har indebåret at opsætningen af stilladset er blevet ødelagt. Selve den funktion, som stilladset skulle opfylde blev derfor ødelagt og kunne ikke uden betydelig besvær genetableres.

Samme funktionelle synsvinkel går igen ved uretmæssig fældning af træer. I [2-5252/2023](#) dømte Retten i Odense en virksomhed for hærværk af betydeligt omfang efter at have bestilt fældning af fire egetræer på Odense Kommunes skovareal. Værdien blev opgjort til 217.000 kr. efter VAT19-metoden, og selskabsansvaret blev pålagt efter [§ 306](#), jf. [§ 26, stk. 1](#). Dommen viser, at levende beplantning på fremmed grund er en »ting« i bestemmelsens forstand, og at det subjektive krav er opfyldt, når direktøren var bekendt med, at træerne tilhørte andre:

Idet det som anført må lægges til grund, at direktør hos tiltalte, Person 1, var bekendt med, at træerne tilhørte andre end tiltalte, og desuagtet bestilte og fik udført beskæring og fældning hvorved træerne blev ødelagt, findes tiltalte skyldig i hærværk efter straffelovens § 291, stk. 2, jf. § 306 jf. § 26, stk. 1.

I den lettere ende af skalaen dækker begrebet også forbigående, men reelle værdiforringelser. I [SS-5882/2016-LYN](#) blev både stenkastning mod en rude (skade 300 kr.) og gentagen spytten på en postkasse (skade 1.500 kr.) henført under [§ 291, stk. 1](#). At også ridsning af billak er hærværk fremgår af [Rettens nr. 2320/2011](#).

Endelig illustrerer Arbejdsrettens opmandskendelse [FV 2021-317](#) – bortvisningen af en postdoc efter »rematerialiseringen« af Frederik V-busten i Københavns Havn – at ytrings- og kunstfriheden ikke indeholder nogen ret til at ødelægge andres ejendom. Opmanden fandt bortvisningen berettiget netop på det grundlag.

LOV	Straffeloven § 26, stk. 1	Straffeloven § 291, stk. 1-2	Straffeloven § 306
PRAKSIS	Arbejdsretten · Bortvisning af postdoc fra Kunstakademiet efter "rematerialisering" af buste i Københavns Havn 06.12.2021 Byretten · To dømt for hærværk mod stillads under faglig konflikt med stilladsfirma 27.04.2026 Byretten · Virksomhed dømt for hærværk af betydeligt omfang efter uretmæssig fældning af kommunale egetræer 21.11.2023 Byretten · Hærværk ved stenkastning og gentagen beskadigelse af postkasse 23.05.2017 Byretten · Dom i sag om groft hærværk mod personbil på parkeringsplads 21.01.2012		

§ 3 15.000 kr.-grænsen og bødetaksterne i Rigsadvokatmeddelelsen

Den praktisk vigtigste styringsnorm på området er ikke lovteksten, men [Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om formueforbrydelser, pkt. 5.7](#). Den fastsætter en administrativ værdigrænse og et takstsystem, som byretterne i vidt omfang følger:

Hærværk kan i reglen ikke straffes med bøde, hvis skadens størrelse overstiger 15.000 kr.

Ved skadestørrelser på mere end 15.000 kr. skal forholdet henføres under straffelovens § 291, stk. 2, og der skal som udgangspunkt nedlægges påstand om fængselsstraf, afhængig af eventuelle skærpende eller formildende omstændigheder, herunder arten og antallet af hærværksforhold.

Bødetaksterne er:

Skadestørrelse	Bødepåstand	Ved betalt erstatning
Indtil 1.600 kr.	800 kr.	Halveres, dog mindst 500 kr.
1.600 kr. og derover	Halvdelen af skaden, oprundet til nærmeste beløb deleligt med 100 kr.	Halveres, dog mindst 500 kr.
Over 15.000 kr.	Som udgangspunkt fængsel efter stk. 2	–

Rigsadvokatmeddelelsen tilføjer, at forurettedes rimelige erstatningskrav af ikke helt bagatelagtig størrelse udelukker afgørelse med bødeforelæg, og at der ved vurderingen af, om der skal nedlægges påstand om frihedsstraf, også må tages hensyn til gerningsmandens mulighed for at indse, at hærværket ville medføre skade i den pågældende størrelsesorden.

Taksterne slår tydeligt igennem i praksis. I [A7-4421/2024](#) var skaden på den knuste rude opgjort til 9.000 kr., og Retten i Sønderborg udmålte 6 dagbøder à 750 kr. – i alt 4.500 kr., præcis halvdelen af skaden. I [SS-5882/2016-LYN](#) blev to forhold med skader på henholdsvis 300 kr. og 1.500 kr. afgjort med 4 dagbøder à 400 kr.

For juridiske personer bliver bødeniveauet naturligt et andet. I ege træssagen [2-5252/2023](#) blev selskabet idømt 20 dagbøder à 2.500 kr., i alt 50.000 kr., ved en skade på 217.000 kr.

Et særligt sagsområde er hærværk mod redningsudstyr. Rigsadvokaten anfører, at det i lyset af de potentielle konsekvenser må anses for en skærpende omstændighed, når hærværk begås mod redningsposter, hjertestartere, redningskranse mv., og at der som udgangspunkt skal nedlægges påstand om en strengere straf i sådanne sager.

LOV

[Straffeloven § 291, stk. 1-2](#)

PRAKSIS

Byretten · Dom for hærværk mod privatbolig med LGBTQ+-flag anset som hadforbrydelse 21.11.2024

Byretten · Virksomhed dømt for hærværk af betydeligt omfang efter uretmæssig fældning af kommunale ege træer 21.11.2023

Byretten · Hærværk ved stenkastning og gentagen beskadigelse af postkasse 23.05.2017

§ 4 Grænsen mellem simpel og grov hærværk i konkrete sager

Kvalifikationen efter [§ 291, stk. 2](#) hviler på fire selvstændige alternativer: betydeligt omfang, mere systematisk eller organiseret karakter, hærværk mod offentlige transportmidler, og gentagelse. I praksis er det især det første, der volder tvivl.

I [SS-6157/2022-GLO](#) knuste to unge mænd forruderne på to udenlandsk indregistrerede biler i Ishøj. Begge tiltalte gjorde gældende, at forholdet alene var omfattet af stk. 1. Retten i Glostrup fulgte dem ikke:

Ifølge de fremlagte værkstedstilbud ville udbedring af skaderne på bilerne koste i alt 67.251,67 kr. På denne baggrund og sammenholdt med de afspillede videosekvenser og de fremlagte fotos af skadernes omfang, må hærværket mod de to biler anses for værende af betydeligt omfang, jf. straffelovens § 291, stk. 2.

I stilladssagen [SS-3386/2025-ESB](#) blev kvalifikationen båret af to selvstændige spor: dels lagde retten ud fra genopsætningsarbejdet og tagentrepreneurens tab til grund, at de samlede omkostninger oversteg 15.000 kr., dels fandtes handlingen planlagt, organiseret og målrettet virksomheden, fordi fotomateriale viste flere personer i ens logo-beklædning deltage.

Et godt overblik over sanktionsniveauerne fås ved at sammenholde de dokumenterede skadesbeløb med det faktisk udmålte:

Sag	Skade	Kvalifikation	Sanktion
SS-5882/2016-LYN (rude + postkasse)	1.800 kr.	Stk. 1	4 dagbøder à 400 kr.
A7-4421/2024 (brosten mod rude)	9.000 kr.	Stk. 1 + § 81, nr. 6	6 dagbøder à 750 kr.
S-2564-17 (graffiti på metrotog)	ca. 45.800 kr.	Stk. 2	30 dages betinget fængsel + 40 t. samfundstjeneste
SS-6157/2022-GLO (to biler, Ishøj)	67.251 kr.	Stk. 2	20 dages betinget fængsel
2-5252/2023 (fire egetræer)	217.000 kr.	Stk. 2 (selskab)	20 dagbøder à 2.500 kr.
AM2024.06.20H (Asger Jorn-maleri)	1.889.350 kr.	Stk. 2	1 år og 6 måneders ubetinget fængsel

At kvalifikationen efter stk. 2 ikke i sig selv udelukker en betinget sanktion, ses tydeligt af Ishøj-sagen, hvor 20 dages fængsel blev gjort betinget på grund af tiltaltes gode personlige forhold og en sagsbehandlingstid på næsten tre år. Omvendt viser Asger Jorn-sagen, at kvalifikationen ved meget betydelige og uoprettelige skader afskærer enhver betinget sanktion.

LOV

[Straffeloven § 291, stk. 1-2](#)

PRAKSIS

Højesteret · Højesteretsdom for groft hærværk mod Asger Jorn-maleriet 'Den foruroligende ælling'	20.06.2024
Landsretten · Hærværk på metrotoge – Betinget fængsel med samfundstjeneste og henvisning af erstatningskrav til civilt søgsmål	24.01.2018
Byretten · To dømt for hærværk mod stillads under faglig konflikt med stilladsfirma	27.04.2026
Byretten · To unge mænd dømt for groft hærværk mod udenlandske biler i Ishøj	14.03.2025
Byretten · Dom for hærværk mod privatbolig med LGBTQ+-flag anset som hadforbrydelse	21.11.2024
Byretten · Virksomhed dømt for hærværk af betydeligt omfang efter uretmæssig fældning af kommunale egetræer	21.11.2023
Byretten · Hærværk ved stenkastning og gentagen beskadigelse af postkasse	23.05.2017

§ 5 Hærværk mod uerstattelig kulturarv – Asger Jorn-dommen

Den principielle ledeafgørelse om hærværk mod ting af særlig kulturel værdi er Højesterets dom af 20. juni 2024, [AM2024.06.20H](#) (sag 113/2023, refereret også som [SS-113/2023-HJR](#)). Tiltalte påførte den 29. april 2022 Asger Jorns maleri »Den foruroligende ælling« på Museum Jorn lim, klistrede et foto af sig selv på lærredet og skrev sit navn med tusch. Værket blev påført permanent skade, og den økonomiske skade blev opgjort til 1.889.350 kr.

Instansforløbet var usædvanligt svingende og illustrerer, hvor lidt fast praksis der forelå:

Instans	Afgørelse	Dato
Retten i Viborg	1 år og 6 måneders ubetinget fængsel	13. marts 2023
Vestre Landsret (SS-596/2023-VLR)	1 års ubetinget fængsel	8. august 2023
Højesteret	1 år og 6 måneders ubetinget fængsel	20. juni 2024

Procesbevillingsnævnet meddelte 3.-instansbevilling i [23/40252](#) netop med henvisning til det principielle spørgsmål om strafudmålingen ved hærværk mod uerstattelig kulturarv. Nævnets referat noterer også, at der undervejs blev rejst spørgsmål om tiltale efter [§ 194](#) om ødelæggelse af genstande, der hører til offentlige samlinger – men sagen blev ført og afgjort efter [§ 291, stk. 2](#), hvis strafferamme på 6 år er dobbelt så høj som [§ 194's](#).

Højesterets præmisser opstiller den nye ledesætning:

Højesteret finder, at det ved straffens fastsættelse i sager om hærværk må anses som en væsentligt skærpende omstændighed, at hærværket er rettet imod et offentligt udstillet betydningsfuldt maleri mv., der som kunstværk er uerstatteligt.

Der må endvidere lægges vægt på, at maleriet blev påført permanent skade, og at den økonomiske skade er opgjort til ca. 1,9 mio. kr.

Afgørende for sanktionsvalget var, at hverken tiltaltes rene straffeattest, personlige forhold eller Kriminalforsorgens vurdering af egnethed til samfundstjeneste kunne opveje forholdets karakter:

Højesteret finder efter en samlet vurdering, at straffen – uanset at Tiltalte ikke tidligere er straffet – skal fastsættes til fængsel i 1 år og 6 måneder. Under de anførte omstændigheder finder Højesteret endvidere, at der ikke er grundlag for at gøre nogen del af fængselsstraffen betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste.

Vestre Landsret havde i sin nedsættende dom lagt vægt på, at iscenesættelsen som kunstner var en skærpende omstændighed, men fandt alligevel 1 års fængsel passende. Højesterets stadfæstelse af byrettens strengere niveau markerer, at generalpræventive hensyn til dansk kulturarv vejer tungere end gerningsmandens forhold. Der blev tillige konfiskeret lim, tuschpen, billede og telefon efter [§ 75, stk. 2](#), og tiltalte skulle betale hele erstatningsbeløbet på 1.889.350 kr.

LOV	Straffeloven § 75, stk. 2	Straffeloven § 194	Straffeloven § 291, stk. 2
PRAKSIS	Højesteret · Højesteretsdom for groft hærværk mod Asger Jorn-maleriet 'Den foruroligende ælling' 20.06.2024 Højesteret · Højesterets dom i sag om hærværk mod Asger Jorn-maleri 20.06.2024 Landsretten · Dom om hærværk på kunstværk – Straffen nedsat til 1 års fængsel 08.08.2023 Procesbevillingsnævnet · Procesbevillingsnævnet: 3.-instansbevilling om strafudmåling for hærværk på Asger Jorn-maleriet "Den foruroligende ælling" 14.12.2023		

Graffiti og hærværk mod offentlige transportmidler – skærpsen fra 1. juli 2025

Graffiti på tog, metro og busser har traditionelt været behandlet efter de almindelige skadestærskler. Det ledende eksempel er Østre Landsrets dom [S-2564-17](#), hvor tiltalte i forening med fire ukendte personer udførte graffiti på to københavnske metrotoge. Politiet fandt ved ransagning af hans bil spraydåser, dyser, handsker, rygsæk og

kameraer, og landsretten lagde disse fund til grund for skyldkendelsen. Ved strafudmålingen – 30 dages betinget fængsel med 40 timers samfundstjeneste – vægtede landsretten tre momenter: at tiltalte tidligere var straffet to gange for hærværk, at forholdet var begået i forening, og at der var sket betydelig skade på et metrotog.

Retsstillingen er ændret markant med **lov nr. 734 af 20. juni 2025**, der som led i lovpakken mod utryghedsskabende adfærd indsatte ordene »eller mod offentlige transportmidler« i opregningen i [§ 291, stk. 2](#). Justitsministeriet omtalte vedtagelsen i pressemeddelelsen [Bredt flertal i Folketinget sætter ind mod utryghedsskabende adfærd](#) af 11. juni 2025. Rigsadvokatmeddelelsen har i [pkt. 5.7.1](#) udmøntet forarbejderne:

Det er i forarbejderne til lov nr. 734 af 20. juni 2025 forudsat, at hærværk, herunder graffiti, begået mod offentlige transportmidler som udgangspunkt i førstegangstilfælde skal medføre en kort betinget fængselsstraf uagtet at skadestørrelsen er 15.000 kr. eller derunder. Strafniveauet for hærværk med skadestørrelser over 15.000 kr. ændres ikke.

Det er endvidere forudsat i forarbejderne, at straffen som udgangspunkt fastsættes til fængselsstraf på 7 dage.

Ændringen har to selvstændige virkninger. Dels flyttes al graffiti på offentlige transportmidler op i den skærpede strafferamme på 6 år, uanset skadens størrelse. Dels bryder den med bødetaksterne i [pkt. 5.7](#) og forudsætter frihedsstraf allerede i førstegangstilfælde med bagatelagtige skader.

Begrebet »offentlige transportmidler« skal ifølge Rigsadvokatmeddelelsen forstås i overensstemmelse med [§ 197, stk. 2](#), dvs. transportmidler der benyttes til offentlig personbefordring, herunder tog, letbaner, busser og færges. Foreligger hærværket samtidig i tilknytning til grov forstyrrelse af ro og orden, så [stk. 4](#) finder anvendelse, skal der ske en yderligere skærpelse.

Uden for det strafferetlige spor kan graffiti også udløse forvaltningsretlige påbud mod ejendommens ejer. I [24-02571](#) stadfæstede Byggeklageenheden Horsens Kommunes påbud efter [byggeloven § 14, stk. 1](#) om at fjerne graffiti og sikre bygningen mod uvedkommende adgang.

LOV	Byggeloven § 14, stk. 1	Straffeloven § 197, stk. 2	Straffeloven § 291, stk. 2, 4
PRAKSIS	Landsretten · Hærværk på metrotoget – Betinget fængsel med samfundstjeneste og henvisning af erstatningskrav til civilt søgsmål		24.01.2018
	Byggeklageenheden · Byggeklageenheden stadfæster Horsens Kommunes påbud om oprydning og fjernelse af graffiti på ejendom		29.09.2025

Systematisk og organiseret hærværk – gruppeaktioner og seriehandlinger

§ 7

Kvalifikationsleddet om »mere systematisk eller organiseret karakter« i [§ 291, stk. 2](#) fanger to typetilfælde: den koordinerede gruppeaktion og den vedvarende serie af enkelthandlinger mod samme forurettede.

Gruppeaktionen ses tydeligst i stilladssagen [SS-3386/2025-ESB](#), hvor Retten i Esbjerg ud fra fotos af flere personer i ens logo-beklædning lagde til grund, at de tiltalte handlede i forening med uidentificerede andre, og hvor selve motivet – en faglig konflikt med virksomheden – understøttede, at handlingen var planlagt, organiseret og målrettet. Straffen blev fastsat som en betinget fællesstraf på 50 dages fængsel med i alt 60 timers samfundstjeneste, da de tiltalte kort forinden var dømt for et tilsvarende forhold.

Et beslægtet, men ideologisk motiveret eksempel er [AM2022.12.07B](#), hvor tre medlemmer af en nationalistisk gruppering af Retten i Aarhus blev dømt for planlagt, organiseret hærværk efter § 291, stk. 2 sammen med overtrædelse af [§ 266 b, stk. 2](#). En tilsvarende serie ses i [Rettens nr. 1326/2013](#), hvor tre unge førstegangstilbudte i løbet af én nat udførte racistisk graffiti på 15 forskellige lokaliteter i Horsens-området og fik betingede domme med vilkår om samfundstjeneste og tilsyn.

Serieformen dominerer i stalkingsagerne. I [AM2023.11.10B](#) fandt Retten i Odense en tidligere samlever skyldig i groft hærværk efter § 291, stk. 2 som del af en længerevarende kampagne mod eks-partneren og dennes nye kæreste, dokumenteret ved videoovervågning og teleobservation.

En vigtig afgrænsning er, at [§ 81 a](#) om fordobling af strafferammen ved bandekonflikter **ikke** omfatter § 291. Opregningen i stk. 1 nævner bl.a. §§ 119, 192 a, 244, 245, 252, 260, 261, 266, 285, 286 og 288, og stk. 3 nævner §§ 289, 290 og 290 a – men ikke hærværksbestemmelsen. Banderelateret eller gruppebåret hærværk skal derfor skærpes gennem stk. 2's led om organiseret karakter sammenholdt med de almindelige skærpelsesgrunde i [§ 81, nr. 2](#) (gerningen udført af flere i forening) og [nr. 3](#) (særligt planlagt eller led i omfattende kriminalitet). Den bredere bandeskærpelse er behandlet i [organiseret-bandekriminalitet](#).

LOV	Straffeloven § 81a, stk. 1, 3	Straffeloven § 81	Straffeloven § 291, stk. 2
PRAKSIS	Landsretten · Strafudmåling for datalovbrud, groft tyveri og overtrædelse af databeskyttelsesloven ved tidligere ansatte 19.06.2013 Byretten · To dømt for hærværk mod stillads under faglig konflikt med stilladsfirma 27.04.2026 Byretten · Dom for stalking, systematiske trusler og groft hærværk mod tidligere samlever og dennes kæreste 10.11.2023 Byretten · Medlemmer af nationalistisk gruppe dømt for organiseret hærværk og hadtale mod homoseksuelle i Aarhus 07.12.2022		

§ 8 De tre skærpelsesgrunde i § 291, stk. 4 og deres forarbejder

[§ 291, stk. 4](#) er blevet til gennem tre lovændringer og indeholder i dag tre obligatoriske skærpelsesgrunde ved straffastsættelsen efter stk. 1 og 2.

1) Hærværk under grov forstyrrelse af den offentlige ro og orden. Reglen blev indsat ved **lov nr. 1107 af 1. december 2009** som led i indsatsen mod optøjer. Forarbejderne beskriver både udgangspunktet og skærpelsens størrelse:

Der idømmes som udgangspunkt frihedsstraf i grove hærværkssager og i gentagelsestilfælde. Der er stor variation i de konkrete straffe, som afhænger af omstændighederne i den enkelte sag, herunder f.eks. værdien af det ødelagte (som kan variere betydeligt fra sag til sag), gerningsmandens eventuelle forstraffe og om der er tale om organiseret eller systematisk hærværk.

Det er med forslaget til straffelovens § 291, stk. 4, forudsat, at der som udgangspunkt skal ske en forhøjelse af straffen med halvdelen i forhold til den frihedsstraf, der ville være blevet fastsat efter de hidtidige regler.

I bødesager forudsættes en tilsvarende forhøjelse med det halve – Rigsadvokatmeddelelsen giver eksemplet, at bøden for hærværk til 10.000 kr. forhøjes fra 5.000 til 7.500 kr.

2) Hærværk mod ting, der tjener til at forebygge eller bekæmpe kriminalitet. Denne skærpelse kom til ved **lov nr. 141 af 28. februar 2018** (L 91 af 15. november 2017) med virkning for forhold begået efter 2. marts 2018. Forarbejderne afgrænser anvendelsesområdet meget bredt:

Den foreslåede strafskærpelse omfatter hærværk mod eksempelvis overvågningskameraer, alarmer, gadebelysning, udstyr til automatisk hastighedskontrol (ATK) (herunder et køretøj, hvori mobilt ATK-udstyr er placeret), udstyr til automatisk nummerpladegenkendelse (ANPG) (herunder kameraer og øvrige tekniske installationer mv.) og mobile nærpelitistationer.

Det er uden betydning, om udstyret er opsat af politiet, forsvaret, Vejdirektoratet, en region, en kommune, et trafikselskab, et boligselskab, en erhvervsvirksomhed eller en privatperson, og om det står på offentligt tilgængelige eller ikke-offentligt tilgængelige steder. Forarbejderne udelukker udtrykkeligt dobbeltskærpelse:

I de tilfælde, hvor hærværket er begået i tilknytning til grov forstyrrelse af ro og orden i området, således at forholdet er omfattet af den gældende strafskærpelsesregel i § 291, stk. 4, vil der dog ikke skulle ske en yderligere skærpelse af strafniveauet i forhold til i dag.

Om gadebelysning skal Rigsadvokatmeddelelsen bemærke, at det beror på en konkret vurdering af, om belysningen alene tjener færdselssikkerhedsmæssige hensyn i snæver forstand, eller om den helt eller delvis også tjener til at forebygge eller bekæmpe kriminalitet.

3) Hærværk mod ting tilhørende personer omfattet af § 119. Ved ændringsloven af 31. januar 2019 om skærpelse af straffen for trusler, chikane og hærværk mod personer i offentlig tjeneste eller hvern blev det tredje led tilføjet med virkning fra 1. februar 2019. Forarbejderne præciserer både personkredsen og skærpelsens størrelse:

Bestemmelsen omfatter således bl.a. personer ansat i den offentlige forvaltning (dvs. statslige, regionale og kommunale institutioner), ligesom andre personer, der handler i medfør af offentlig tjeneste eller hvern, herunder f.eks. lokalpolitikere, kan være omfattet.

Som et eksempel på et tilfælde, der bl.a. vil være omfattet af den foreslåede ordning, kan nævnes hærværk mod en socialrådgivers private bil, hvis hærværket begås som følge af den pågældendes arbejde.

Det er med forslaget til ændringen af straffelovens § 291, stk. 4, forudsat, at straffen i disse tilfælde forhøjes med en tredjedel i forhold til den straf, som ville være blevet idømt efter de hidtidige regler.

Det er en betingelse, at hærværket har »baggrund i« den pågældendes udførelse af offentlig tjeneste eller hvern – altså begås som reaktion på eller som følge heraf. Hærværk mod offentlige institutioner uden dette motiv falder uden for og bedømmes efter stk. 1 eller 2 alene, jf. Højesterets dom i [SS-39/2024-HJR](#), hvor to ruder knust under indlæggelse på en psykiatrisk akutmodtagelse blev behandlet efter § 291, stk. 1.

LOV

Straffeloven § 119

Straffeloven § 291, stk. 4

PRAKSIS

Højesteret · Dom om vold mod tjenestemand og hærværk – spørgsmål om udvisning

18.12.2024

§ 9 Hærværk som hadforbrydelse efter § 81, nr. 6

og udhæng kombineret med trusler, stalking og gentagne tilholdsovertrædelser mod en tidligere samlever. Og i [SS-367/2025-HER](#) eskalerede en flerårig chikanekampagne fra skræmmende breve til hærværk på forurettedes bil og deaktivering af dens bremses, hvilket samtidig blev henført under [§ 252, stk. 1](#) om forsætlig fareforvoldelse.

I voldssagerne indgår hærværket typisk som accessorisk forhold. [SS-8603/2022-ROS](#) angik en maskeret gerningsmand med økse, som ud over trusler blev dømt for hærværk efter [§ 291, stk. 2](#); i [SS-11485/2015-ODE](#) indgik hærværk mod en tidligere kærestes bil i en eskaleret nabokonflikt; og i [Rettens nr. 2873/2010](#) blev vold mod en dørmænd kombineret med omfattende hærværk mod to personbiler. I [SS-3691/2021-VIB](#) blev en tiltalt dømt for forsætligt at have væltet en parkeret knallert sammen med fornærmelig tiltale mod politiet efter [§ 121](#) og [ordensbekendtgørelsen § 3, stk. 1](#).

En særlig sagstype er hærværk begået under demonstrationer og civil ulydighed. I [2-9721/2023](#) dømte Københavns Byret en klimademonstrant for 17 forhold, herunder medvirken til hærværk efter [§ 291, stk. 1](#) mod en erhvervsorganisation, hindring af politiets arbejde efter [§ 119, stk. 4](#) og gentagne overtrædelser af færdselsloven og ordensbekendtgørelsen. I den beslægtede sag [SS 80-29329/2023](#) frifandt Københavns Byret for blokader af et byggeri på Amager Fælled under henvisning til nødret efter [§ 14](#), men afviste nødret for de generelle klimaaktioner, fordi den generelle klimakrise ikke opfyldte aktualitetskravet. Dommene sætter dermed rammen for, hvornår politisk motiveret skadeforvoldelse overhovedet kan legitimeres.

Hærværk kan endelig indgå i udvisningsvurderingen. I [SS-39/2024-HJR](#) var tiltalte dømt for forsøg på vold efter [§ 119, stk. 1](#) og for hærværk efter [§ 291, stk. 1](#) ved at knuse to ruder på en psykiatrisk akutmodtagelse. Straffen blev 14 dages betinget fængsel, men Højesteret frifandt for udvisning og tildelte i stedet en advarsel:

Højesteret finder herefter, at udvisning af Tiltalte 1 ikke kan anses for nødvendig for at forebygge uro eller forbrydelse og ikke vil være proportional i forhold til at opnå dette formål.

Hærværkets ringe grovhed var således selv udslagsgivende for proportionalitetsvurderingen efter EMRK artikel 8. Se nærmere om de tilgrænsende områder i [vold-mod-tjenestemand](#) og [grov-vold](#).

LOV

[Straffeloven § 14](#)
[Straffeloven § 119, stk. 1, 4](#)
[Straffeloven § 242](#)
[Straffeloven § 291, stk. 1-2](#)

PRAKSIS	Højesteret · Dom om vold mod tjenestemand og hærværk – spørgsmål om udvisning	18.12.2024
	Landsretten · Stadfæstelse af dom for hærværk, stalking og overtrædelse af tilhold	24.03.2023
	Byretten · Mand idømt 10 måneders fængsel for langvarig stalking og livsfarlige handlinger mod ukendt kvinde	02.09.2025
	Byretten · Fængselsstraf på 2 år for ekstrem stalking med over 30.000 kontaktforsøg, dødstrusler og hærværk	26.08.2025
	Byretten · Aktivist frifundet for civil ulydighed for at beskytte truet dyreart, men dømt for andre klimaaktioner	08.04.2025
	Byretten · Dom for 17 forhold: Klimademonstrant dømt for hærværk, hindring af politi og omfattende civil ulydighed	03.04.2025
	Byretten · Dom for trusler, hærværk og overtrædelse af våbenloven	15.03.2023
	Byretten · Straffesag om fornærmelig tiltale mod politiet, ordensforstyrrelse og forsætligt hærværk mod knallert	10.02.2023
	Byretten · Dom for legemsangreb, hærværk og trusler	12.01.2016
	Byretten · Domfældelse for vold mod dørmænd og omfattende hærværk mod køretøjer	29.11.2010

§ 11 Datahærværk og afgrænsningen til §§ 193 og 263

Sletning eller ødelæggelse af data er ikke undtaget fra hærværksbegrebet. Den centrale afgørelse er Højesterets dom af 27. februar 2018 i [Sag 219/2017](#), hvor en tidligere ansat i en betroet it-stilling i november 2014 gennemførte tre angreb mod sin tidligere arbejdsplads: sletning af data og programmer i en SAN-lagringsenhed, sletning af indholdsfortegnelsen på en NAS-server og sletning af intranettet. Virksomheden blev reelt lagt ned, personalet måtte hjemsendes, og genetableringen kostede over 400.000 kr. i ekstern bistand.

Højesteret afgjorde to principielle spørgsmål. For det første skal flere angreb inden for kort tid bedømmes samlet, ikke isoleret:

Højesteret tiltræder, at de tre hackerangreb... må bedømmes samlet. Af de grunde, der er anført af landsretten, tiltræder Højesteret endvidere, at overtrædelserne af § 263, stk. 2, er begået under særligt skærpende omstændigheder og således må anses for omfattet af den skærpede strafferamme i § 263, stk. 3.

For det andet kvalificerede sletningen som hærværk af betydeligt omfang:

Højesteret tiltræder, at forhold 70-72 under hensyn til hærværkets betydelige omfang og følger er henført under denne bestemmelse [§ 291, stk. 2].

Retten begrundede straffniveauet med lovgivers hensigt om at ligestille it-kriminalitet med angreb på traditionelle værdier:

Det fremgår af forarbejderne til lovændringen i 2004... at dette skete for bl.a. bedre at afspejle forbrydelsens alvor under hensyn til det it-baserede samfunds sårbarhed og for at undergive kriminalitet rettet mod informationer samme strafmaksimum som kriminalitet rettet mod mere traditionelle værdier i form af penge og ting.

Straffen for hacking- og hærværksforholdene isoleret blev anslået til ca. 2 års fængsel; den samlede straf for alle 81 forhold blev 3 år og 6 måneder.

En opdatering er nødvendig ved læsning af dommen: [§ 263](#) er siden nyaffattet, så uberettiget adgang til en andens datasystem eller data nu ligger i [stk. 1](#) (bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder) med skærpelse til 6 år i [stk. 3](#) ved erhvervshemmeligheder, andre særligt skærpende omstændigheder eller overtrædelser af mere systematisk eller organiseret karakter. De materielle kriterier, Højesteret opstillede, er uændrede – kun stykkenummereringen er flyttet.

Afgrænsningen opad går til [§ 193, stk. 1](#), der rammer den, der på retsstridig måde fremkalder omfattende forstyrrelse i driften af bl.a. almindelige samfærdselsmidler, telefon-, radio- eller fjernsynsanlæg, samfundsvigtige datasystemer eller forsyningsanlæg – med samme strafferamme på 6 år. [§ 193](#) forudsætter et systemisk skadebillede rettet mod samfundsvigtig infrastruktur, hvor [§ 291](#) alene kræver skade på fremmed ejendom. Bemærk, at tidligere domme efter [§ 193](#) udløser gentagelsesvirkning i [§ 291, stk. 2](#). De rene adgangs- og hackingsspørgsmål behandles i [hacking-uberettiget-adgang](#), mens manipulation af elektronisk databehandling med berigelsesforsæt hører under [databedrageri](#).

LOV

[Straffeloven § 193, stk. 1](#)[Straffeloven § 263, stk. 1, 3](#)[Straffeloven § 291, stk. 2](#)

PRAKSIS

Højesteret · Højesterets dom om skærpede strafferammer for hacking og datahærværk mod tidligere arbejdsplads 27.02.2018

Afgrænsning til brandstiftelse og til § 194 om offentlige samlinger og mindesmærker

Allerede de oprindelige forarbejder til straffeloven af 1930 fastslog, at skader forvoldt ved ildspåsættelse, sprængning eller oversvømmelse falder uden for hærværksbestemmelsen og behandles efter de almenfarlige forbrydelser. Den grænsedragning står ved magt: [§ 181, stk. 1](#) rammer den, der forvolder ildebrand på fremmed ejendom, med fængsel indtil 6 år og med skærpelse til 10 år ved særligt skærpende omstændigheder efter [stk. 3](#).

I praksis optræder de to bestemmelser dog jævnligt i samme sag med hver sit forhold. I Østre Landsrets dom [S-636-25](#) blev en tiltalt, der hældte brandbare væsker ind gennem en naboeligheds brevsprække og antændte dem, dømt efter [§ 181, stk. 1](#) for ildspåsættelsen og særskilt efter [§ 291, stk. 1](#) for øvrig skadeforvoldelse – og fundet utilregnelig med anbringelsesdom til følge. Eksplosionsbranden i [SS-2818/2023-OLR](#) viser tilsvarende, at gruppetilknyttet ildspåsættelse af erhvervslokaler føres efter §§ 180-181, ikke [§ 291](#). Området behandles nærmere i [brandstiftelse](#).

Den anden centrale afgrænsning går til [§ 194](#), der rammer den, som borttager, ødelægger eller beskadiger offentlige mindesmærker eller genstande, som er bestemte til almindelig nytte eller pryde, hører til offentlige samlinger eller er særligt fredlyste, med bøde eller fængsel indtil 3 år. Bestemmelsen ligger i kapitel 20 om almenfarlige handlinger og beskytter almenhedens – ikke ejerens – interesse.

De to bestemmelser overlapper ved hærværk mod museumsgenstande, mindesmærker og fredede ting. Overlappet blev aktualiseret i Asger Jorn-sagen, hvor Procesbevillingsnævnet i [23/40252](#) noterede, at spørgsmålet om tiltale efter [§ 194](#) blev rejst. Sagen blev imidlertid ført og pådømt efter [§ 291, stk. 2](#), hvis strafferamme på 6 år er dobbelt så høj som [§ 194's](#). Anklagemyndighedens valg af [§ 291](#) frem for [§ 194](#) i den mest profilerede kulturarvssag i nyere tid – og Højesterets accept heraf – indikerer, at hærværksbestemmelsen er det primære spor, når skaden har betydelig økonomisk værdi, mens [§ 194](#) har selvstændig betydning ved genstande af ringe økonomisk, men høj symbolsk værdi.

En tredje, snæver nabobestemmelse er [§ 139](#), der straffer krænkelse af gravfreden og usømmelig behandling af ting, der hører til en kirke og anvendes til kirkeligt brug, med bøde eller fængsel indtil 6 måneder. Ved egentlig ødelæggelse af kirkeinventar vil [§ 291](#) typisk være den strengere og derfor anvendte bestemmelse.

LOV

[Straffeloven § 139](#)
[Straffeloven § 181, stk. 1, 3](#)
[Straffeloven § 194](#)
[Straffeloven § 291, stk. 1-2](#)

PRAKSIS	Højesteret · Højesteretsdom for groft hærværk mod Asger Jorn-maleriet 'Den foruroligende ælling'	20.06.2024
	Landsretten · Anbringelsesdom for brandstiftelse under særligt skærpende omstændigheder og knivtrusler	27.06.2025
	Procesbevillingsnævnet · Procesbevillingsnævnet: 3.-instansbevilling om strafudmåling for hærværk på Asger Jorn-maleriet "Den foruroligende ælling"	14.12.2023

§ 13 Erstatning, forsikring og bevisbyrde

Den civilretlige side af hærværkssagerne har to selvstændige akser: skadevolderens ansvar og forsikringsdækningen.

Skadevolderens ansvar. Hovedreglen i [erstatningsansvarsloven § 19, stk. 1](#) om, at der ikke er erstatningsansvar i det omfang skaden er dækket af en tingsforsikring eller driftstabsforsikring, gælder netop **ikke** ved hærværk. [Stk. 2, nr. 1](#) undtager udtrykkelig tilfælde, hvor den erstatningsansvarlige har forvoldt skaden forsætligt eller ved grov uagtsomhed. Da § 291, stk. 1 og 2 kræver forsæt, hæfter hærværksmanden dermed fuldt ud, uanset at forurettede – DSB, Metroselskabet, en boligforening eller en privat bilejer – får skaden dækket af sin egen forsikring, og selskabet har regres.

Beviskravet til erstatningsopgørelsen i straffesagen. Domstolene er tilbageholdende med at pådømme erstatningskrav, der alene hviler på ensidigt indhentede opgørelser. I metrograffiti-sagen [S-2564-17](#) fandt Østre Landsret godt nok bevist, at der var sket skade for et betydeligt beløb, men afviste at pådømme selve kravet:

De juridiske dommere finder, at erstatningskravet fra X1 ikke er tilstrækkeligt dokumenteret alene ved fremlæggelse af en opgørelse fra X1. Kravet henvises derfor til eventuelt civilt søgsmål.

Samme resultat i [SS-6157/2022-GLO](#), hvor kravene alene var støttet på to værkstedstilbud, og hvor der manglede oplysninger om forsikringsdækning. Bemærk paradokset: samme værkstedstilbud var tilstrækkeligt til at kvalificere forholdet som »betydeligt omfang« i strafferetlig henseende, men ikke til at pådømme erstatningskravet. I [A7-4421/2024](#) blev boligforeningens krav på 9.000 kr. tilsvarende henskudt til civilt søgsmål, og i egetræssagen [2-5252/2023](#) blev selve træernes værdi på 217.000 kr. pådømt, mens oprydningssomkostningerne på 18.000 kr. blev henvist til civilt søgsmål.

Forsikringssiden. Ankenævnet for Forsikring har en fast praksis om bevisbyrdefordelingen. Skadelidte skal bevise, at der er indtrådt en dækningsberettiget begivenhed (hærværk); derefter påhviler det selskabet at bevise, at en dækningsundtagelse – typisk at sikre selv har medvirket – finder anvendelse. I [sag 93546](#) fik klageren medhold og 153.000 kr. udbetalt, fordi et vidne havde set to personer slå på bilen med et jernrør, og DNA-spor ikke matchede klageren; selskabets formodninger om en målrettet totalskade kunne ikke løfte bevisbyrden. Omvendt i [sag 101608](#), hvor 137 skadepositioner sammenholdt med fabrikerede beviser førte til afvisning, og i [sag 100028](#) om en motorcykel. I [sag 94474](#) afstod nævnet helt fra at afgøre sagen, fordi divergerende forklaringer krævede parts- og vidneforklaringer ved domstolene.

En klassisk sontring mellem forsæt til selve hærværket og forsæt til følgeskaden er trukket i [sag 50190](#): en 15-årig sprang med vilje en postkasse med fyrværkeri, men skaden på naboejendommen var ikke en påregnelig følge, og ansvaret var derfor omfattet af familieforsikringen.

LOV	Erstatningsansvarsloven § 19, stk. 1-2	Straffeloven § 291, stk. 1-2	
PRAKSIS	Landsretten · Hærværk på metrotoge – Betinget fængsel med samfundstjeneste og henvisning af erstatningskrav til civilt søgsmål		24.01.2018
	Byretten · To unge mænd dømt for groft hærværk mod udenlandske biler i Ishøj		14.03.2025
	Byretten · Dom for hærværk mod privatbolig med LGBTQ+-flag anset som hadforbrydelse		21.11.2024
	Byretten · Virksomhed dømt for hærværk af betydeligt omfang efter uretmæssig fældning af kommunale egetræer		21.11.2023
	Ankenævnet for Forsikring · Afvisning af dækning for omfattende hærværk på bil grundet manglende bevis og mistanke om svig		14.05.2025
	Ankenævnet for Forsikring · Afvisning af dækning for omfattende hærværk på motorcykel grundet manglende bevis for forsikringsbegivenhed		10.01.2024
	Ankenævnet for Forsikring · Afvisning af kaskodækning efter hærværk: Tvist om bevisbyrde og hændelsesforløb		17.03.2021
	Ankenævnet for Forsikring · Sag om afvist dækning for hærværk på bil		04.12.2019

Ankenævnet for Forsikring · GF-Forsikring: Afvisning af dækning for skade forvoldt af fyrværkeri – 18.09.2000
Spørgsmål om forsæt

§ 14 Sanktionsvalg og betydningen af lang sagsbehandlingstid

Sanktionsvalget i hærværkssager følger en glidende skala: bøde efter Rigsadvokatmeddelelsens takster ved skader under 15.000 kr., betinget fængsel med eller uden samfundstjeneste ved kvalificerede forhold, og ubetinget fængsel ved gentagelse, meget betydelige skader eller uerstattelig kulturarv.

Samfundstjeneste anvendes hyppigt ved graffiti og gruppeaktioner: 40 timer i metrograffiti-sagen [S-2564-17](#) trods to tidligere hærværksdomme, og i alt 60 timer i stilladssagen [SS-3386/2025-ESB](#), hvor straffen blev fastsat som fællesstraf efter [§ 61, stk. 1](#) med en tidligere betinget dom. I den anden ende afviste Højesteret i [AM2024.06.20H](#) samfundstjeneste, selv om Kriminalforsorgen havde vurderet tiltalte egnet.

Sagsbehandlingstiden har fået stigende vægt. I [SS-6157/2022-GLO](#) blev en ellers ubetinget straf gjort betinget alene på grund af forsinkelsen:

Retten har på den anden side lagt vægt på den tid, der er gået, siden forholdet blev begået, samt på, at sagsbehandlingstiden - uden at det beror på tiltaltes forhold - i væsentligt omfang har overskredet det rimelige, idet der er tale om en forholdsvis ukompliceret straffesag.

Retten henviste udtrykkeligt til [§ 82, stk. 1, nr. 13](#) og [§ 82, stk. 2](#) og bemærkede, at forholdet var begået 1. maj 2022, at anklageskriftet var modtaget i retten 9. juni 2022, og at dommen først faldt 14. marts 2025.

Sagsbehandlingstiden kan også udløse selvstændig erstatning. I [AM2024.04.08RA](#) tilkendte Rigsadvokaten 12.000 kr. til en borger, der i næsten tre år havde været sigtet for hærværk, hvoraf myndighederne i over to år ikke havde foretaget nogen sagsbehandling. Erstatning for selve sigtelsen blev derimod afvist. Højesteret har i [SS-84/2025-HJR](#) – en sag om [§ 291, stk. 2](#) – desuden fastslået, at omkostningsafgørelsen i en straffesag med unødigt lang sagsbehandlingstid kan kæres uafhængigt af domfældelsen, fordi spørgsmålet om kompensation for forsinkelsen bør indgå i omkostningsfordelingen.

Endelig ses ungdomsspecifikke reaktioner. I [B4-11755/2020](#) blev en ung mand idømt en betinget fællesstraf på 7 måneder for bl.a. hærværk efter [§ 291, stk. 1](#) sammen med trusler og tyveri af værnemidler under COVID-19-epidemien, med anvendelse af den dagældende [§ 81 d](#) om epidemiskærpelse og [§ 74 b](#) om ungdomskriminalitetsnævn.

LOV	Straffeloven § 61, stk. 1	Straffeloven § 82, stk. 1-2	Straffeloven § 291, stk. 1-2
PRAKSIS			
	Højesteret · Højesteret: Omkostningsafgørelse ved lang sagsbehandlingstid kan kæres uafhængigt af straffesagens udfald		30.01.2026
	Højesteret · Højesteretsdom for groft hærværk mod Asger Jorn-maleriet 'Den foruroligende ælling'		20.06.2024
	Landsretten · Hærværk på metrotoget – Betinget fængsel med samfundstjeneste og henvisning af erstatningskrav til civil søgsmål		24.01.2018
	Byretten · To dømt for hærværk mod stillads under faglig konflikt med stilladsfirma		27.04.2026
	Byretten · To unge mænd dømt for groft hærværk mod udenlandske biler i Ishøj		14.03.2025
	Byretten · Betinget fængsel for trusler, hærværk og tyveri af håndsprit under skærpende omstændigheder ved Covid-19		24.02.2021
	Rigsadvokaten · Rigsadvokatens tildeling af 12.000 kr. i erstatning for over to års inaktivitet i sag om hærværk		08.04.2024

§ 15 Sammenfatning af retstilstanden

Praksis efter [straffeloven § 291](#) hviler på fire bærende akser.

Skadestørrelsen styrer sanktionsformen. Rigsadvokatmeddelelsens grænse på 15.000 kr. er i praksis den afgørende linje mellem bødesager efter [stk. 1](#) og fængselsager efter [stk. 2](#), og bødetaksterne – 800 kr. under 1.600 kr., derover halvdelen af skaden, halveret ved betalt erstatning – følges nøje af byretterne. Sagerne fra 1.800 kr. i [SS-5882/2016-LYN](#) over 67.251 kr. i [SS-6157/2022-GLO](#) til 1,89 mio. kr. i [AM2024.06.20H](#) illustrerer skalaen.

Men kroner og øre er ikke enerådende. Højesteret har i Asger Jorn-dommen tilføjet en selvstændig kvalitativ dimension: tingens uerstattelighed som kunstværk er en væsentligt skærpene omstændighed, der udelukker både betinget dom og samfundstjeneste over for en ustraffet gerningsmand. Tilsvarende er handlingens organiserede karakter i [SS-3386/2025-ESB](#) et selvstændigt kvalifikationsgrundlag ved siden af værdien.

Lovgiver har systematisk udvidet skærpelsesreglerne. [Stk. 4](#) er siden 2009 udbygget i tre etaper – optøjer (halvdelen), kriminalitetsforebyggende ting (halvdelen), og ting tilhørende [§ 119](#)-personer på grund af deres tjeneste (en tredjedel) – uden at dobbeltskærpelse tillades. Med [lov nr. 734 af 20. juni 2025](#) er hærværk mod offentlige transportmidler pr. 1. juli 2025 løftet ind i [stk. 2](#)'s strafferamme på 6 år, og forarbejderne forudsætter 7 dages betinget fængsel allerede i førstegangstilfælde, uanset skadens størrelse. Det er den enkeltstående ændring, der har størst praktisk betydning for graffitisager.

Hærværk optræder sjældent alene. Bestemmelsen fungerer som accessorisk forhold i stalkingsager (- [AM2025.08.26B2](#)), som hadforbrydelse med [§ 81, nr. 6 \(A7-4421/2024\)](#), som datahærværk sammen med [§ 263 \(Sag 219/2017\)](#) og som del af politisk motiveret civil ulydighed ([2-9721/2023](#)). Til gengæld er [§ 291](#) **ikke** omfattet af bandeskærpelsen i [§ 81 a](#), og skader forvoldt ved ildspåsættelse hører under [§ 181](#), ikke [§ 291](#).

Endelig bør praktikerne huske den civilretlige asymmetri: [erstatningsansvarsloven § 19, stk. 2, nr. 1](#) giver hærværksmanden fuldt ansvar uanset forsikringsdækning, men domstolene henviser jævnligt selve kravet til civilt søgsmål, når det alene hviler på et værkstedstilbud eller en intern opgørelse fra den forurettede virksomhed.

LOV

[Erstatningsansvarsloven § 19, stk. 2](#)
[Straffeloven § 81](#)
[Straffeloven § 81a](#)
[Straffeloven § 291, stk. 1-4](#)

PRAKSIS	Højesteret · Højesteretsdom for groft hærværk mod Asger Jorn-maleriet 'Den foruroligende ælling'	20.06.2024
	Højesteret · Højesterets dom om skærpede strafferammer for hacking og datahærværk mod tidligere arbejdsplads	27.02.2018
	Byretten · To dømt for hærværk mod stillads under faglig konflikt med stilladsfirma	27.04.2026
	Byretten · Fængselsstraf på 2 år for ekstrem stalking med over 30.000 kontaktforsøg, dødstrusler og hærværk	26.08.2025
	Byretten · Dom for 17 forhold: Klimademonstrant dømt for hærværk, hindring af politi og omfattende civil ulydighed	03.04.2025
	Byretten · To unge mænd dømt for groft hærværk mod udenlandske biler i Ishøj	14.03.2025
	Byretten · Dom for hærværk mod privatbolig med LGBTQ+-flag anset som hadforbrydelse	21.11.2024
	Byretten · Hærværk ved stenkastning og gentagen beskadigelse af postkasse	23.05.2017

Erstatningsansvarsloven § 19	stk. 1-2	Straffeloven § 81	
Straffeloven § 82	stk. 1-2	Straffeloven § 193	stk. 1
Straffeloven § 194		Straffeloven § 263	stk. 1, 3
Straffeloven § 291	stk. 1-4		

MATERIALE Citerede afgørelser 36 afgørelser

HØJESTERET · ØVERSTE INSTANS 5

30.01.2026	Højesteret: Omkostningsafgørelse ved lang sagsbehandlingstid kan kæres uafhængigt af straffesagens udfald	10585-12500
18.12.2024	Dom om vold mod tjenestemand og hærværk – spørgsmål om udvisning	6818-8191
20.06.2024	Højesteretsdom for groft hærværk mod Asger Jorn-maleriet 'Den foruroligende ælling'	AM2024.06.20H
20.06.2024	Højesterets dom i sag om hærværk mod Asger Jorn-maleri	5895-7043
27.02.2018	Højesterets dom om skærpede strafferammer for hacking og datahærværk mod tidligere arbejdsplads	219-2017

LANDSRETTE · ANKEINSTANS 5

27.06.2025	Anbringelsesdom for brandstiftelse under særligt skærpende omstændigheder og knivtrusler	S-636-25
08.08.2023	Dom om hærværk på kunstværk – Straffen nedsat til 1 års fængsel	3577-4262
24.03.2023	Stadfæstelse af dom for hærværk, stalking og overtrædelse af tilhold	3442-4101
24.01.2018	Hærværk på metrotoge – Betinget fængsel med samfundstjeneste og henvisning af erstatningskrav til civil søgsmål	S-2564-17
19.06.2013	Strafudmåling for datalovbrud, groft tyveri og overtrædelse af databeskyttelsesloven ved tidligere ansatte	Rettens nr. 1326/2013

ARBEJDSRETTE · SPECIALRET 1

06.12.2021	Bortvisning af postdoc fra Kunstakademiet efter "rematerialisering" af buste i Københavns Havn	FV 2021-317
------------	--	-------------

BYRETTE · FØRSTE INSTANS 17

27.04.2026	To dømt for hærværk mod stillads under faglig konflikt med stilladsfirma	10885-13997
02.09.2025	Mand idømt 10 måneders fængsel for langvarig stalking og livsfarlige handlinger mod ukendt kvinde	10093-11831
26.08.2025	Fængselsstraf på 2 år for ekstrem stalking med over 30.000 kontaktforsøg, dødstrusler og hærværk	AM2025.08.26B2

08.04.2025	Aktivist frifundet for civil ulydighed for at beskytte truet dyreart, men dømt for andre klimaaktioner	9786-11439
03.04.2025	Dom for 17 forhold: Klimademonstrant dømt for hærværk, hindring af politi og omfattende civil ulydighed	2-9721/2023
14.03.2025	To unge mænd dømt for groft hærværk mod udenlandske biler i Ishøj	10065-11791
21.11.2024	Dom for hærværk mod privatbolig med LGBTQ+-flag anset som hadforbrydelse	A7-4421/2024
21.11.2023	Virksomhed dømt for hærværk af betydeligt omfang efter uretmæssig fældning af kommunale egetræer	2-5252/2023
10.11.2023	Dom for stalking, systematiske trusler og groft hærværk mod tidligere samlever og dennes kæreste	AM2023.11.10B
15.03.2023	Dom for trusler, hærværk og overtrædelse af våbenloven	4708-5667
10.02.2023	Straffesag om fornærmelig tiltale mod politiet, ordensforstyrrelse og forsætligt hærværk mod knallert	7234-8726
07.12.2022	Medlemmer af nationalistisk gruppe dømt for organiseret hærværk og hadtale mod homoseksuelle i Aarhus	AM2022.12.07B
24.02.2021	Betinget fængsel for trusler, hærværk og tyveri af håndsprit under skærpende omstændigheder ved Covid-19	B4-11755/2020
23.05.2017	Hærværk ved stenkastning og gentagen beskadigelse af postkasse	843-947
12.01.2016	Dom for legemsangreb, hærværk og trusler	5535-6625
21.01.2012	Dom i sag om groft hærværk mod personbil på parkeringsplads	Rettens nr. 2320/2011
29.11.2010	Domfældelse for vold mod dørmænd og omfattende hærværk mod køretøjer	6946-8339

ANKENÆVNET FOR FORSIKRING · NÆVN / KLAGEINSTANS

5

14.05.2025	Afvisning af dækning for omfattende hærværk på bil grundet manglende bevis og mistanke om svig	101608
10.01.2024	Afvisning af dækning for omfattende hærværk på motorcykel grundet manglende bevis for forsikringsbegivenhed	100028
17.03.2021	Afvisning af kaskodækning efter hærværk: Tvist om bevisbyrde og hændelsesforløb	94474
04.12.2019	Sag om afvist dækning for hærværk på bil	93546
18.09.2000	GF-Forsikring: Afvisning af dækning for skade forvoldt af fyrværkeri – Spørgsmål om forsæt	50190

BYGGEKLAGEENHEDEN · NÆVN / KLAGEINSTANS

1

29.09.2025	Byggeklageenheden stadfæster Horsens Kommunes påbud om oprydning og fjernelse af graffiti på ejendom	24-02571
------------	--	----------

PROCESBEVILLINGSNÆVNET · NÆVN / KLAGEINSTANS

1

14.12.2023	Procesbevillingsnævnet: 3.-instansbevilling om strafudmåling for hærværk på Asger Jorn-maleriet "Den foruroligende ælling"	23/40252
------------	--	----------

RIGSADVOKATEN · NÆVN / KLAGEINSTANS

1

08.04.2024	Rigsadvokatens tildeling af 12.000 kr. i erstatning for over to års inaktivitet i sag om hærværk	AM2024.04.08RA
------------	--	----------------